

2025. GADA OKTOBRIS/NOVEMBRIS

INFORMATĪVS IZDEVUMS LAUKSAIMNIEKIEM

ZIŅU LAPA

ŠAJĀ NUMURĀ LASI:

<u>Kodināti graudi nav dzīvnieku barība</u>	2. lpp.
<u>Valsts augu aizsardzības dienests paplašina sadarbību ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru</u>	2. lpp.
<u>Kur atrast VAAD izrakstītos rēķinus un to pielikumus?</u>	3. lpp.
<u>No Polijas drīkst ievest pārtikas kartupeļus tikai ar augu pasēm</u>	4. lpp.
<u>Pieņemta Augsnes monitoringa un noturības direktīva</u>	5. lpp.
<u>Ziemāju sējumu stāvoklis kopumā labs</u>	5. – 6. lpp.
<u>VAAD pārbaudes apliecina – Latvijas dārzeni un augļi tiek audzēti atbildīgi</u>	7. lpp.
<u>Japānas vaboles straujā izplatība 2025. gada vasarā</u>	8. – 9. lpp.
<u>EPPO ziņojums: jaunumi augu aizsardzībā Eiropā un pasaulē</u>	10. lpp.

UZMANĪBU MEDNIEKIEM!

Dzīvnieku piebarošana ar kodinātiem graudiem (sēklām) ir stingri aizliegta!

Kodināti graudi nav barība!

Kodne satur ķīmiskas vielas, kuras nav paredzēts lietot uzturā — tās aizsargā sēklu pret slimībām.

Kodinātas sēklas viegli var atšķirt no neapstrādātām, jo tām ir pievienota krāsviela, piemēram, sārta vai zaļa.

Kāpēc tās ir bīstamas!

Dzīvnieki, kas apēd apstrādātus graudus, var saindēties vai pat iet bojā. Vielas var nonākt barības ķēdē un ietekmēt citus dzīvniekus vai apkārtējo vidi (augšni, ūdeni).

Pareizā rīcība!

Ja jums tiek piedāvāts iegādāties kodinātas vai aizdomīgas izcelsmes graudus (sēklas) dzīvnieku piebarošanai, lūdzam sazināties ar Valsts augu aizsardzības dienestu:

29397316, pasts@vaad.gov.lv

Saskaņā ar Ministru kabineta 13.12.2011.noteikumu Nr. 950 "Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas noteikumi" 21.5. punktu kodinātās sēklas aizliegts lietot pārtikā, izbarot dzīvniekiem un putniem, kā arī mazgāt vai attīrīt no kodnes, lai tās realizētu pārtikas vai lopbarības vajadzībām.

Foto: Edijs Pālenš/ LETA

Kodināti graudi nav dzīvnieku barība

VAAD saņemta informācija, ka mednieku kolektīviem meža dzīvnieku piebarošanai tiek piedāvāts iegādāties kodinātus graudus. VAAD šobrīd veic pārbaudi, lai noskaidrotu iespējamā pārkāpuma apstākļus. Vienlaikus atgādinām, ka kodinātu graudu izbēršana mežā dzīvnieku piebarošanai var nelabvēlīgi ietekmēt ne tikai dzīvnieku un putnu populāciju, bet arī vidi kopumā. Kodne satur ķīmiskas vielas, kuras aizsargā augu sēklas pret slimībām. Dzīvnieki, kas apēd apstrādātus graudus, var saindēties vai pat iet bojā. Vielas var nonākt barības ķēdē un ietekmēt citus dzīvniekus vai apkārtējo vidi (augšni, ūdeni).

Valsts augu aizsardzības dienests paplašina sadarbību ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru

Foto: LLKC Facebook lapā

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) paplašina sadarbību ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru (LLKC), tam kļūstot par atzīto augšņu agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju. Tā rezultātā uzlabojusies augšņu agroķīmiskās izpētes (AAI) ērtība un pieejamība klientiem.

Turpmāk, piesakoties AAI, lauksamniekiem būs iespēja norādīt LLKC kā vēlamo paraugu ņēmēju. Tādā gadījumā paraugu ņemšanu veiks LLKC, bet paraugu testēšanu un rezultātu apstrādi nodrošinās VAAD.

🔍 [Augšņu agroķīmiskās izpētes pakalpojums](#) ✕

Kur atrast VAAD izrakstītos rēķinus un to pielikumus?

VAAD uzklašijis sūdzības par to, ka klienti nesaņem VAAD izrakstītos rēķinus un rēķinu pielikumus, tāpēc sniedzam situācijas skaidrojumu.

Kopš 2025. gada 1. janvāra VAAD grāmatvedības uzskaiti veic Valsts kases Vienotais pakalpojumu centrs (VPC) resursu vadības un grāmatvedības sistēmā RVS "HORIZON".

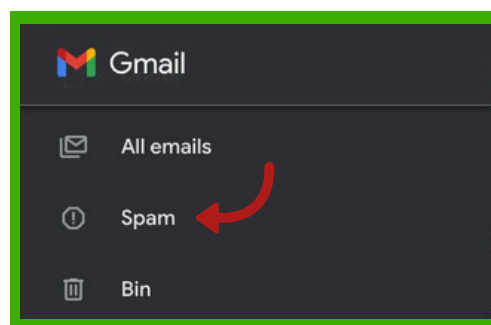
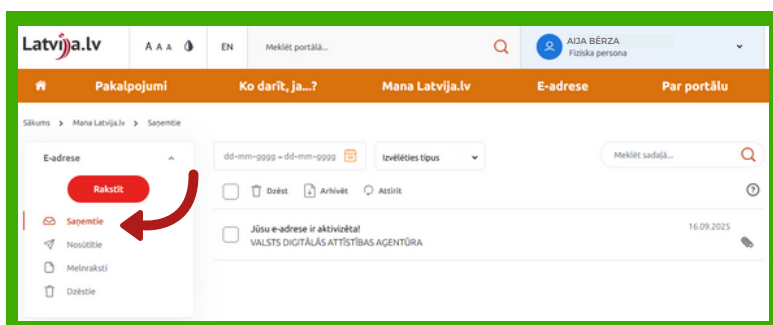
Tas nozīmē, ka VAAD rēķinus un rēķinu pielikumus klientiem tikai izraksta, bet nosūtīšanas funkciju veic VPC.

VAAD lūdz pievērst uzmanību:

1. Rēķinus un rēķinu pielikumus VPC var nosūtīt klientam divos atšķirīgos veidos, atkarībā no tā, vai klientam ir *Latvija.lv* e-adrese vai nav.
2. Ja e-adrese ir izveidota, VPC ievieto rēķinu un rēķina pielikumu klienta e-adresē:
 - Klients savā e-pastā (kuru piesaistījis savai e-adresei) no portāla *Latvija.lv* e-pasta pazinojumi@vdaa.gov.lv saņem informatīvu paziņojumu par katru e-adresē ievietoto dokumentu. Paziņojumā norādīta informācija par to, no kuras iestādes dokuments ir saņemts.
 - Klients e-adresē saņemtos rēķinus un rēķinu pielikumus var, piemēram, saglabāt savā datorā, ievietot savā grāmatvedības programmā vai pārsūtīt savam grāmatvedim.
3. Ja e-adrese nav izveidota, VPC nosūta klientam rēķinu un rēķina pielikumu uz klienta e-pastu no VPC e-pasta vpc.portals@kase.gov.lv.
 - Uzmanību: šajā gadījumā, klientam netiek nosūtīts informatīvs paziņojums par rēķina un rēķina pielikuma saņemšanu!
4. No brīža, kad rēķins tiek sagatavots VAAD, rēķina un rēķina pielikumu nosūtīšana uz klienta e-adresi vai e-pastu notiek laika periodā no trīs līdz piecām darba dienām.
 - Fiziskas personas saņem rēķinus un rēķinu pielikumus pdf formātā.
 - Juridiskas personas saņem rēķinus xml formātā, rēķinu pielikumus – pdf formātā.

Lai novērstu pārpratumus, VAAD aicina:

- Regulāri pārbaudīt *Latvija.lv* vietnē izveidoto e-adreses pasta kastīti, ja e-adrese ir izveidota;
- rūpīgi pārbaudīt savu e-pastu, īpašu uzmanību pievēršot mēstuļu sadaļai (*junk e-mail* un *spam*), gan tad, ja *Latvija.lv* e-adrese ir izveidota, gan tad, ja *Latvija.lv* e-adrese nav izveidota. Vairāki e-pasta pakalpojumu sniedzēji (piem., *Gmail*, *Apple Mail*, *Inbox.lv* u.c.) mēdz no vpc.portals@kase.gov.lv izsūtītos finanšu dokumentus klasificēt kā neatpazītus e-pasta sūtījumus, un automātiski aizvirzīt tos mēstuļu sadaļā.

No Polijas drīkst ievest pārtikas kartupeļus tikai ar augu pasēm

VAAD informē, ka pārtikas kartupeļu ievēšanai no Polijas noteiktas stingrākas prasības nekā no citām ES valstīm. Tas saistīts ar augu karantīnas organisma *Clavibacter sepedonicus* (kartupeļu gaišās gredzenpuves izraisītāja baktērija) plašu izplatību Polijā. Salīdzinoši ar citām ES dalībvalstīm, Polijā gaišo gredzenpuvi pārtikas kartupeļu paraugos konstatē visbiežāk. Augu pasei jābūt pievienotai pie tirdzniecības vienības – vai nu maisa, ja kartupeļi ir iepakoti, vai pie pavaddokumentiem, ja kartupeļi ir sabērumā.

Polijā augu pasi kartupeļiem izsniedz Vojevodistes Augu veselības un sēkļu inspekcijas (16 reģionālās struktūrvienības).

Foto: VAAD NFL

Kartupeļu gaišā gredzenpuve

Augu pases forma pārtikas kartupeļiem ir identiska augu pasei stādāmajam materiālam:

	Paszport roślin / Plant Passport
A <i>Solanum tuberosum</i> B PL - xx/xx/xxxxxx C xx/xx/xx/xxxxxx D PL	

Burtu apzīmējums:

- A** – augu sugas botāniskais nosaukums (kartupeļiem tas ir *Solanum tuberosum*)
- B** – augu pases izdošanas valsts un audzētāja/tirgotāja reģistrācijas numurs oficiālajā reģistrā
- C** – izsekojamības kods (augu pases numurs)
- D** – augu (kartupeļu) izcelsmes valsts

- Polijā izsniegto kartupeļu augu pasu izmērs ir apmēram 5 cm x 7.6 cm
- Pasēm ir papildus drošības elementi.
- No Polijas audzētāja saņemtiem kartupeļiem pievienotās augu pases nedrīkst būt kopētas (svarīga drošības elementu redzamība).
- **Ja nepieciešams noskaidrot vairāk par drošības elementiem, aicinām sazināties ar VAAD Augu karantīnas departamentu ([67550928](tel:67550928), akd@vaad.gov.lv).**

Ja uzņēmums pēc tam pats plāno pārfasēt kartupeļu mazākos iepakojumos, tad pie/uz iepakojuma jābūt norādītam uzņēmuma reģistrācijas numuram VAAD Profesionālo operatoru oficiālajā reģistrā (etiķete, uzlīme vai uzdruka uz maisiņa).

 [Reģistrācija Profesionālo operatoru oficiālajā reģistrā](#)

Papildus uzņēmumā jābūt izsekojamības sistēmai, kas ļauj noskaidrot kartupeļu izcelsmi un sasaistīt ar atbilstošajiem pavaddokumentiem.

Pieņemta Augsnes monitoringa un noturības direktīva

Pieņemta Augsnes monitoringa un noturības direktīva jeb Augsnes monitoringa akts. Šā gada 29. septembrī direktīvu atbalstīja dalībvalstu valdības Eiropas Padomē un 23. oktobrī tā tika atbalstīta arī Eiropas Parlamentā. Direktīva stāsies spēkā 20 dienas pēc publicēšanas ES Oficiālajā Vēstnesī un dalībvalstīm būs jāievieš trīs gadu laikā.

Direktīvas mērķis ir:

- izveidot stabilu un saskanīgu augsnes monitoringa ietvaru visām augsnēm visā ES;
- samazināt augsnes piesārņojumu līdz līmeņiem, kas vairs nebūtu uzskatāmi par kaitīgiem cilvēka veselībai un videi;
- pastāvīgi uzlabot augsnes veselību ES;
- saglabāt veselīgu augsnes stāvokli un novērst un risināt visus augsnes degradācijas aspektus.

**Ar pilno
direktīvas
tekstu var
iepazīties šeit.**

Izvirzītie mērķi atbalsta centienus līdz 2050. gadam panākt veselīgas augsnes, kas spētu nodrošināt dažādus ekosistēmu pakalpojumus tādā apmērā, kas ir pietiekams, lai apmierinātu vides, sabiedrības un ekonomikas vajadzības, novērstu un mazinātu klimata pārmaiņu un biodaudzveidības izzušanas ietekmi, palielinātu noturību pret dabas katastrofām, kā arī uzlabotu pārtikas nodrošinājumu. Tomēr svarīgi, ka direktīva neuzliek nekādus saistošus pienākumus zemes īpašniekiem un lauksaimniekiem.

Direktīva liek dalībvalstīm izveidot zinātniski un ģeostatistiski pamatotu augsnes monitoringa tīklu, izmantojot labāko pieejamo informāciju par augsnes īpašībām. Izveidotajos monitoringa punktos regulāri tiks uzraudzīts un vērtēts augsnes stāvoklis, veselība un auglība. Monitorings notiks cikliski un sešu gadu laikā būs jāapseko visi punkti. Iegūtie dati tiks ziņoti ES, bet svarīgākie darīti pieejami zinātniekiem, kā arī zemes īpašniekiem un lauksaimniekiem. Papildus dalībvalstīm būs jāsniedz atbalsts zemes īpašniekiem attiecībā uz augsnes veselības uzlabošanu, piemēram, ar informāciju, labo praksi, pētniecības atbalstu, informēšanu par pieejamo finansējumu. Direktīva paredz, ka dalībvalstīm būs jāapzina arī piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas, kas tieši vai netieši var kaitēt cilvēka veselībai vai videi. Identificētajās vietās būs jāveic izpēte un, balstoties uz risku kritērijiem, jāsamazina piesārņoto vietu radītais kaitējums.

Ziemāju sējumu stāvoklis kopumā labs

Šīs vasaras izaicinājums lauksaimniekiem – ilgstošie mitrie laika apstākļi – turpinājās arī rudenī. Lietainais un vēsais laiks nenomainījās uz saulainu un sausu, ievērojami ietekmējot rudens darbus: ziemāju labību un ziemas rapša sēju. Rezultātā sējumi ir vizuāli atšķirīgi ne tikai valsts reģionu starpā, bet arī viena novada robežās.

“VAAD prognožu jomas inspektori oktobrī veikuši ziemāju sējumu apsekojumus un secinājuši, ka šobrīd ziemāji visos reģionos kopumā izskatās labi, veselīgi un zaļi. Vietās, kur augsne uz lauka bijusi pārmitra, sadīgušie augi attīstās nedaudz sliktāk un nevienmērīgāk. Taču vēl nevar prognozēt kā tie pārziemos – to rādīs ziema un pavasaris. Kaitīgo organismu izplatība šogad ir līdzīga kā citus gadus šajā periodā, izņēmums ir kāpostu pangu smecernieks, kurš rapšu laukos parādījies tikai pirms pāris gadiem un kļūst arvien pamanāmāks, izplatoties plašākās teritorijās”, secina VAAD Integrētās augu aizsardzības daļas vadītāja **Anītra Lestlande**.

Ziemāju labības

Pārmērīga mitruma dēļ Latvijas reģionos bija aizkavējusies sēja, kā rezultātā daļā lauku šobrīd novērojama graudaugu dīgšana (AS 09), kamēr citur jau notiek cerošana (AS 20–23). Aktīva ziemāju sēja Kurzemē un Sēlijā noritēja līdz pat oktobra vidum, kas ir apmēram 2–3 nedēļas vēlāk kā citus gadus, tāpēc dažviet ziemāji tikai tagad sāk dīgt un tiem parādās pirmā lapa (AS 10).

Vidzemē šogad iesēts salīdzinoši procentuāli vairāk ziemas kviešu. Septembra sākumā sētie sadīguši un sacerojuši labi, un ir gatavi ziemošanai. Tomēr ir arī sējumi, kur ziemāji sadīguši nevienmērīgi. Vēlāk sētajos laukos tie šobrīd vairāk cieš no pārmērīgā mitruma, un vietās, kur augsnes smagākas un vairāk sablīvētas, augi ir vājāki.

Ziemas mieži sasēti diezgan maz. Šobrīd tie sasnieguši sāndzinumu veidošanās sākuma stadiju (AS 20), taču ir daudzi lauki, kuros jau sasniegta cerošanas sākuma stadija (AS 21).

Rudzu sējumu ir salīdzinoši maz; vairāk to ir Vidzemes ziemeļaustrumos, un sēja novērota diezgan vēlu – septembra beigās. Šobrīd rudzu sējumi ir sasnieguši divu lapu līdz sāndzinumu veidošanās stadiju (AS 12–20) – tie ir sadīguši labi un izskatās labi.

Lai pārziemošana būtu veiksmīga, līdz lielajām salnām sējumiem būtu jāsacero. Apsekotajos laukos novērota maza kaitēkļu izplatība, ne lielāka kā citus gadus. Sprakšķu (*Agriotes* sp.) bojājumi vairāk vērojami lauku malās. Tāpat konstatēti arī nelieli stiebrmušu (*Oscinella* sp.) kāpuru bojājumi, taču ne katrā sējumā.

Atsevišķos laukos Sēlijā novērotas kviešu lapu pelēkplankumainības (*Zymoseptoria tritici*) un brūnās rūsas (*Puccinia recondita*) pirmās pazīmes. Uz miežiem dažviet konstatēta stiebrzāļu gredzenplankumainība (*Rhynchosporium* sp.) un miežu lapu tīklplankumainība (*Pyrenophora teres*), tomēr stiebrzāļu gredzenplankumainības gadījumu ir procentuāli vairāk – pašreiz tā sasniegusi izplatību līdz 10% apmērā.

Ziemas rapsis

Laikapstākļu dēļ daudzviet tika apgrūtināta un ievilkās ražas novākšana, līdz ar ko iekavējās arī rudens sējas darbi. Tā rezultātā ziemas rapsis Sēlijā un Kurzemē šogad iesēts mazākā platībā, nekā citus gadus.

Agrāk sētajos sējumos rapsis ir labi attīstījies un izveidojis lapu rozeti (AS 19), bet arī nedaudz vēlāk sētie sējumi jau sasnieguši piecu līdz astoņu lapu attīstības stadiju (AS 15–18). Kurzemē vairumā lauku šobrīd ziemas rapsis sasniedzis sešu līdz deviņu lapu attīstības stadiju (AS 16–19).

Laukos ar pārmērīgu mitrumu novērojama nevienmērīga rapša attīstība.

Tiem rapšiem, kas iesēti vēlāk un attīstās lēnāk, laikapstākļu izmaiņu dēļ var pastāvēt risks attīstīties nepietiekami, lai veiksmīgi pārziemotu. Vidzemē jau konstatēti pirmie salnas bojājumi uz vecākajām lapām, kas tāpat dabiski atmirst ziemas laikā.

Vietām ziemas rapša sējumos novēroti gliemežu (*Gastropoda*) bojājumi, un gandrīz katrā sējumā ar nelielu izplatību uz lapām – krustziežu alotājmušas (*Phytomyza rufipes*) kāpuru bojājumi. Kurzemē un Zemgalē konstatēti arī kāpostu pangu smecernieka (*Ceutorhynchus pleurostigma*) bojājumi, kas Latvijas rapša laukos sācis parādīties tikai pirms pāris gadiem un tiek konstatēts arvien plašākās teritorijās. Vidzemē šobrīd nelielus bojājumus ir radījuši kāpostu balteņa (*Pieris brassicae*) kāpuri.

Ziemas rapšu agrās attīstības stadijās, biežāk uz dīglapām, nelielā izplatībā novērota rapša neīstā miltresa (*Peronospora brassicae*), atsevišķos sējumos sastopamas arī krustziežu sausplankumainības (*Alternaria* sp.) un krustziežu sausās puves (*Leptosphaeria* sp.) pirmās pazīmes.

Foto: Inese Liepiņa

VAAD pārbaudes apliecina – Latvijas dārzeni un augļi tiek audzēti atbildīgi

Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā iekļauti tie dārzeni, augļu koku un ogulāju audzētāji, kuri izmanto vidi saudzējošu dārzkopības praksi. Lai pārliecinātos, ka saimniecībās tiek ievērotas visas prasības, lai produkts patērētājam būtu drošs un kvalitatīvs, VAAD inspektori reizi gadā, kultūraugu veģetācijas periodā, pārbauda saimniecību atbilstību noteiktām prasībām.

Saņemot pozitīvu atzinumu, saimniecības var piedalīties Eiropas Savienības (ES) atbalsta maksājumu programmās, izaudzēto produkciju marķēt ar nacionālās pārtikas kvalitātes shēmas norādi (piemēram, "Zaļā karotīte"), vai arī piedalīties programmā "Piens un augļi skolai".

POPULĀRĀKIE KULTŪRAUGI 2025. GADĀ

RETĀK AUDZĒTIE KULTŪRAUGI

2025. gadā VAAD inspektori 475 saimniecībās kopumā veica 480 pārbaudes, novērtējot 2387 laukus un siltumnīcas. Pārbaudīti 50 dažādi kultūraugi, no tiem 20 augļu koku un ogulāju stādījumi, kā arī 30 dārzeņu lauki. Pārbaudēs kopā ņemti 30 augu paraugi, laboratorisku analīžu rezultātā nevienā no paraugiem netika konstatēts neatbilstošs augu aizsardzības līdzekļu lietojums. No visiem 2387 pārbaudītajiem laukiem sešiem nav vai ir bijuši nederīgi augsnes analīzes rezultāti vai agroķīmiskās izpētes dati, kas ir bijis par pamatu atzīt šos laukus par neatbilstošiem.

Japānas vaboles straujā izplatība 2025. gada vasarā

Foto: Martino Buonopane

Japānas vabole (*Popillia japonica*) izmēra ziņā ir salīdzinoši neliels, bet ārkārtīgi postošs kukainis, kas šovasar, straujāk kā citus gadus, izplatījusies ES, radot nopietnas bažas lauksaimniekiem, dārzniekiem un dabas mīļotājiem. Vabole barojas ar vairāk nekā 300 dažādu sugu augiem, bet tās kāpuri rada ievērojamus postījumus zālājos.

Japānas vabolei ES ir piešķirts prioritārā karantīnas organisma statuss, tas nozīmē, ka līdzīgi kā vēl 19 citi augiem kaitīgie organismi, tā iekļauta īpašā ES regulas sarakstā kā sevišķi bīstama suga un tā tiek pastiprināti kontrolēta. Šāds statuss piešķirts, ņemot vērā kaitēkļa straujo izplatību, plašo saimniekaugu loku un spēju radīt lielus ekonomiskus un ekoloģiskus zaudējumus. Tas paredz stingru uzraudzību, profilakses pasākumus un tūlītēju rīcību, gadījumos, kad vabole tiek konstatēta.

Šīs vaboles dabiskā izplatība ir Japāna un Ķīna, kur tās populāciju regulē vietējie dabiskie ienaidnieki. Pirmo reizi ārpus Āzijas tā tika konstatēta 1916. gadā Amerikas Savienotajās Valstīs, kur ātri kļuva par vienu no postošākajiem kaitēkļiem. Pirmie Eiropai ģeogrāfiski tuvākie gadījumi fiksēti 1970. gados Azoru salās, bet 2014. gadā vabole parādījās Ziemeļitālijā, kur, neskatoties uz striktajiem ierobežošanas pasākumiem turpināja izplatīties gan Itālijā, gan Šveices pierobežā. Līdz 2024. gada beigām invadētā teritorija Itālijā pārsniedza 1 623 200 ha, bet Šveicē – 4000 ha.

Šovasar vaboles izplatība Eiropā ir sasniegusi vēl nebijušus apmērus. Līdz 2025. gada augustam par vaboles klātbūtni ziņojusi arī Spānija, Austrija, Slovēnija, Francija un Vācija.

VĀCIJA – TRANZĪTA RISKS UN INTENSĪVA UZRAUDZĪBA

Vācijā Japānas vabole konstatēta feromonu slazdos pie autoceļiem un dzelzceļa termināļiem, īpaši Freiburgas, Rosenheimas un Brandenburgas reģionos. 2025. gadā novērots būtisks atrasto vaboļu skaita pieaugums – kopumā Vācijā noķertas 57 vaboles (salīdzinājumā ar deviņām vabolēm 2024. gadā).

Lielākajā daļā konstatēto gadījumu sākotnēji atrasti tikai atsevišķi vaboles īpatņi, taču veicot papildus pārbaudes, konstatēts vairāk vaboļu. Rezultātā šajās vietās izveidotas norobežotas teritorijas, kur tiek veikti intensīvi monitoringa pasākumi.

Līdz šim nav konstatēta pastāvīga populācija, un tiek pieļauts, ka vaboles kopā ar dažādiem transportlīdzekļiem ierodas kā "pasaziņi" no Itālijas vai Šveices. Berlīne šobrīd ir Latvijai tuvākā vieta, kur konstatēta Japānas vabole. Turpinās intensīvs monitorings.

SLOVĒNIJA – NO PIRMĀ GADĪJUMA LĪDZ NORobežotai teritorijai

Slovēnijā situācija attīstās straujāk. 2024. gadā ziņots par vienu izolētu gadījumu, taču 2025. gada jūlijā Lukovicā trīs feromonu slazdos atrastas 11 vaboles. Vaboles kāpuri konstatēti arī augsnes paraugos, kas liecina par pastāvīgas populācijas sākotnēju izveidošanos. Izveidota norobežotā teritorija, kurā tiek veikti intensīvi ierobežošanas un monitoringa pasākumi – izvietoti feromonu slazdi, zālājos līdz septembra beigām iestrādātas entomopatogēnās nematodes, savukārt pēc augļu koku ražas novākšanas laukos veikta augsnes aršana, lai mehāniski ierobežotu kāpuru attīstību. Kaitēkļa klātbūtne sasaistīta ar transportu no Ziemeļitālijas.

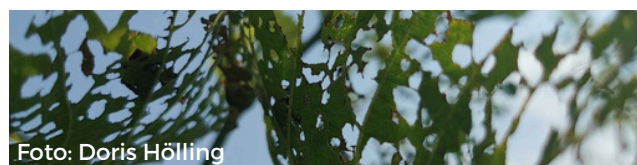

Foto: Doris Hölling

**SPĀNIJA – ATSEVIŠKS
GADĪJUMS AR BAGĀŽU**

2025. gada jūnijā Galīcijā kāda ceļotāja bagāžā, kas ieradies no Milānas, atrasta dzīva Japānas vabole. Lai gan tas tiek uzskatīts par vienreizēju gadījumu, Spānijas augu aizsardzības dienests nekavējoties uzsāka papildu piesardzības pasākumus: izvietoti slazdi pie personas mājas, lidostā, tuvējā golfa laukumā un stādaudzētavās, kā arī veikta vizuālā pārbaude un sabiedrības informēšana.

**FRANCIJA – JAUNS GADĪJUMS PIEROBEŽĀ
AR ŠVEICI**

Francijā Japānas vabole konstatēta Šveices pierobežā, netālu no Ženēvas. 2025. gada jūnijā viena mirusi vabole atrasta stādaudzētavā izliktā slazdā. Uzsākta intensīva uzraudzība, izvietoti papildu slazdi 750 m rādiusā, vēlāk rādiusu paplašinot līdz trim kilometriem. Tiek uzskatīts, ka vabole varētu būt nejauši ievesta ar transportu.

**AUSTRIJA – PIRMĀ KONSTATĀCIJA PIE VĀCIJAS
ROBEŽAS**

2025. gada jūlijā Japānas vabole konstatēta Austrijā, netālu no robežas ar Vāciju, Forarlbergas reģionā. Vabole atrasta feromonu slazdā 200 m attālumā no robežas, pie intensīva tranzīta autoceļa. Uzskata, ka vabole ieradusies no Itālijas vai Šveices ar transportlīdzekli. Nav konstatēta pastāvīga populācija. Atbildīgais dienests veic apsekojumus un viena kilometra rādiusā ir izvietoti papildus slazdi. Līdz šim teritorija nav norobežota.

Lielākā daļa gadījumu tiek uzskatīti par izolētiem gadījumiem, nevis par pastāvīgu populāciju izveidošanos. Tomēr Slovēnijas un Šveices piemēri rāda, ka situācija var strauji mainīties. Tāpēc būtiska ir savlaicīga karantīnas organismu identificēšana, lai laicīgi ierobežotu un izskaustu kaitīgos organismus, pirms tie kļūst par pastāvīgu draudu vietējai ekosistēmai un lauksaimniecībai.

VAAD Japānas vaboles monitoringu veic kopš 2020. gada, regulāri noņemot paraugus un apsekojot riska zonas Latvijā esošo parku un piemājas dārzu teritorijās. Ābeļu komercdārzos un plūmes ražojošos dārzos 2025. gadā izvietoti arī 40 feromonu slazdi, lai savlaicīgi konstatētu karantīnas organisma klātbūtni.

LATVIJAS TERITORIJĀ JAPĀNAS VABOLE NAV KONSTATĒTA!

Tomēr aicinām: ja rodas aizdomas, ka augus vai augsni ir invadējusi Japānas vabole, sazinieties ar tuvāko Valsts augu aizsardzības dienesta reģionālo nodaļu.

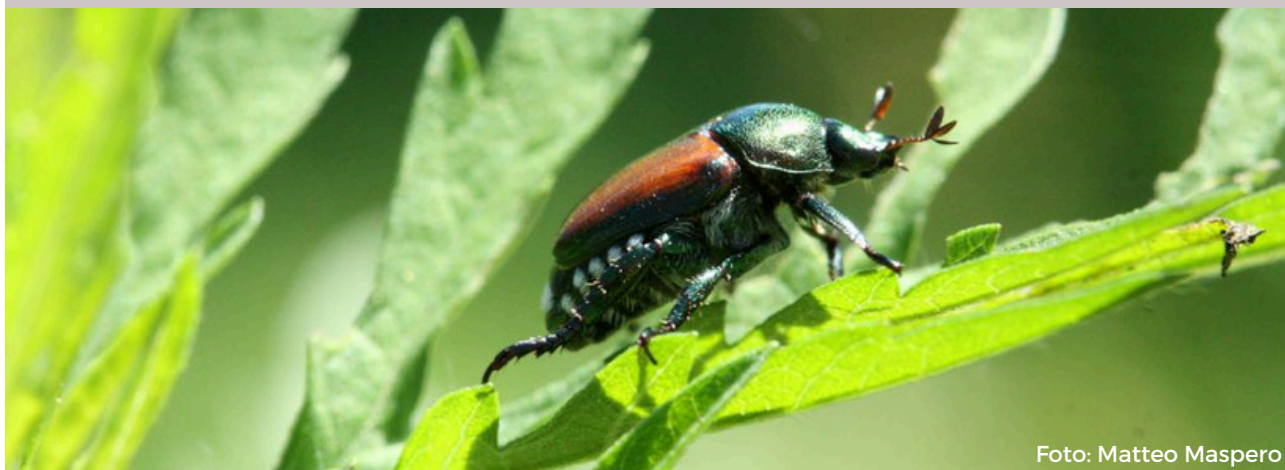

Foto: Matteo Maspero

[Informatīvs materiāls par Japānas vaboli](#)

EPPO ziņojums: jaunumi augu aizsardzībā Eiropā un pasaulē

EPPO (Eiropas un Vidusjūras augu aizsardzības organizācija) publicējusi oktobra ziņojumu, kurā apkopota informācija par jauniem kaitīgajiem organismiem, slimībām, invazīvajiem augiem un veiksmīgiem iznīcināšanas pasākumiem. Šis ziņojums ir būtisks resurss inspektoriem, pētniekiem un politisko lēmumu pieņēmējiem.

Jauni kaitīgie organismi un to izplatība

- ✓ *Amrasca biguttula*:
 - Pirmo reizi konstatēts ASV un Hondurasā.
 - Kaitēklis ir polifāgs, apdraud kokvilnu, baklažānus, hibiskus, okru u.c. kultūraugus.
- ✓ *Leptodelphax maculigera* (kukurūzas kaitēklis):
 - Pirmie ziņojumi no Argentīnas un Paragvajās.
 - Potenciāls vīrusu pārnēsātājs kukurūzā un graudaugos.
- ✓ *Oligonychus perseae*:
 - Konstatēta Kenijā un Etiopijā.
 - Izraisa lapu rūsu, ziedu un augļu nobiršanu.
- ✓ *Pochazia shantungensis*:
 - Pirmo reizi konstatēts Beļģijā, jauni ziņojumi arī no Francijas.
- ✓ *Bactrocera dorsalis*:
 - Konstatēta Slovākijā, bet nav izplatījusies. Veikti profilakses pasākumi, klimats nav piemērots izplatībai.

Jaunas augu slimības un to izplatība

- ✓ Tomātu vīrusi:
 - ToBRFV – konstatēts Kolumbijā.
 - ToCV un TYLCV – konstatēti Dominikānas Republikā.
- ✓ *Phytophthora mediterranea* (jauns patogēns):
 - Izraisa sakņu puvi, stumbra vēzi un lapu dzeltēšanu mandelēs, pistācijās, platanos, korķa ozolos.
 - Konstatēts Itālijā, Grieķijā, ASV un Austrālijā.
- ✓ Honeysuckle yellow vein virus:
 - Konstatēts Nīderlandē uz dekoratīvajām *Lonicera japonica* šķirnēm.
 - Simptomi tiek uzskatīti par dekoratīvu pazīmi, netiek veikti ierobežošanas pasākumi.
- ✓ Iris yellow spot virus:
 - Pirmo reizi konstatēts Turcijā un ASV uz sīpoliem, ķiplokiem, cukurbietēm.

Invazīvie augi – jauni ieraksti un draudi

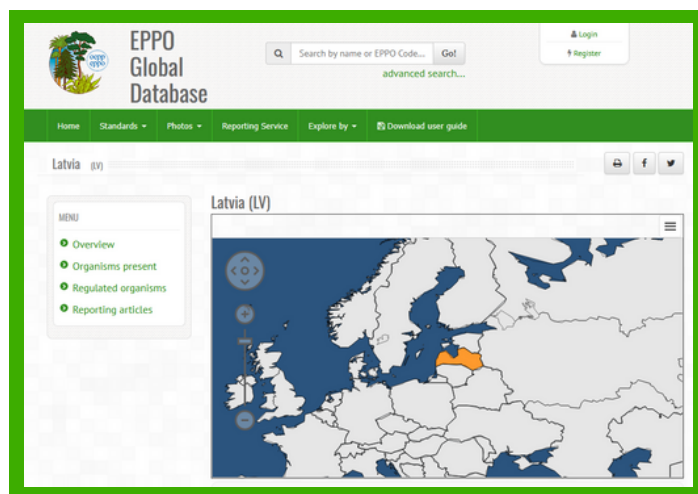
- ✓ Maroka:
 - Jauns ieraksts – *Cardiospermum microcarpum*.
 - Paplašināta *Euphorbia heterophylla* un *Euphorbia nutans* izplatība.
- ✓ Alžīrija:
 - 51 svešzemju augu suga konstatēta Naāma reģionā.
 - Globālā analīze: *Pontederia crassipes* un *Pistia stratiotes* var veicināt moskītu populāciju pieaugumu, apdraudot sabiedrības veselību.

Iznīcināšanas un kontroles pasākumi

- ✓ *Aleurocanthus spiniferus* – veiksmīgi iznīcināts Austrijā.
- ✓ *Phytoplasma aurantifolia* un *Phytoplasma phoenicium* – iznīcināta Jordānijā.

EPPO Globālā datubāze – jauni dati

- ✓ Atjaunotas izplatības kartes kaitēkļiem un slimībām.
- ✓ Jauni ieraksti par *Brenneria goodwinii*, *Petrakia liobae*, Melon yellow spot virus.

EPPO datubāze

Aicinām lauksaimniekus, inspektorus un pētniekus: sekojiet EPPO ziņojumiem, lai savlaicīgi identificētu riskus, veiktu profilakses pasākumus un aizsargātu kultūraugus no jaunajiem draudiem!